

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

CZY BIEDRONKA MA BIODRA?

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Głupie pytanie? To w takim razie dlaczego BIEDRONKA nazywa się BIEDRONKA? W gwarach i dialektach BIEDRONKA nazywana jest też: biedrunka, biedruszka, biedrawka, biedrzanka, biedrzonka, biedrzyńska, biedrzeniec, biedrzonek, wiedrunka, jedronka. W gwarach zachowały się również dawne określenia bydła, czyli krów i wołów, o charakterystycznym ubarwieniu: jednolitej maści z łatami, plamami lub cętkami w okolicy bioder. O wołu takiej maści mówi się BIERAWY albo określa się go rzeczownikiem BIEDRUN bądź BIEDROŃ, o krowie mówi się BIERAWA, BIEDRZYSTA, BIEDRULA albo BIEDRONA czy BIEDRUNA. Czasem też – przez rozszerzenie znaczenia – używa się tych określeń również w odniesieniu do wszelkiego łaciatego bydła, bez względu na to, gdzie zwierzęta mają umiejscowione plamy, łaty czy cętki. Podstawę tych określeń stanowił dawny przymiotnik *bedrъ o zn. ‘mający plamy na biodrach’, a później także ‘plamisty, cętkowany, łaciaty, pstrokaty’, pochodzący właśnie od prasłowiańskiego rzeczownika *bedro ‘biodro’. A co z tym wszystkim ma wspólnego BIEDRONKA? BIEDRONKA też jest cętkowana – ma kropki i to stanowi jej znak rozpoznawczy. Jest też BOŻĄ KRÓWKĄ – pochodzenie tego frazeologizmu nie jest całkiem jasne, możliwe jednak, że słowo KRÓWKĄ weszło do tego wyrażenia właśnie przez skojarzenie z łaciątą krową, z którą BIEDRONKA ma niemal wspólną nazwę, a przymiotnik BOŻY ma pewien związek z istniejącą od niepamiętnych czasów dziecięcą wyliczanką „Biedroneczko, leć do nieba, przynieś mi kawałek chleba”, będącą zapewne pozostałością po dawnych zaklęciach. Odpowiedź na tytułowe pytanie brzmi: nie, BIEDRONKA nie ma bioder, ale ma nazwę pochodzącą od wyrazu BIODRO.